



§ 12

Fostran och utbildningsnämndens svenska sektionens utlåtande till stadsfullmäktigeledamot Silja Borgarsdóttir Sandelins kläm om att utreda möjligheten att stärka intresset för svenskspråkiga ungdomar att göra initiativ.

HEL 2022-013029 T 00 00 03

Utlåtande

Delaktighet och initiativtagande i lagar och läroplaner

Enligt lagen om grundläggande utbildning 47a § och gymnasielagen 33 § ska det i skolorna finnas en elev- eller studerandekår, som består av skolans/läroanstaltens samtliga elever/studerande. Elevkåren ska ha reella påverkningsmöjligheter och skolan ska se till att det finns möjlighet för aktiv verksamhet. Studerandekåren ska kunna främja samarbete mellan de studerande och öka de studerandes påverkningsmöjligheter. Till elev- och studerandekårens uppgifter hör också att förbereda de unga för ett aktivt och kritiskt medborgarskap.

I läroplanen för den grundläggande utbildningen finns inskrivet ett kapitel om en gemenskaplig och interaktiv samt demokratisk verksamhetskultur som främjar delaktighet och uppfyller de mänskliga rättigheterna och ger eleverna förutsättningar att växa till aktiva, initiativtagande, samarbetskunniga och delaktiga medborgare.

Gymnasiernas läroplan genomsyras av tanken att studerande ska vara aktiva och delta i beslutfattningsprocessen. I värdegrunden för den lokala läroplanen i Helsingfors stads gymnasier finns preciseringen "Verksamhetskulturen i Helsingfors stads gymnasier bygger på studerandenas delaktighet. De deltar i planeringen och utvärderingen av gymnasiets verksamhet. Delaktighet främjar gemenskap och välbefinnande och stärker studerandenas motivation att nå gymnasieutbildningens mål. Vi uppmuntrar de studerande att påverka och delta i beslutfattandeprocessen."

För att ha konkreta redskap för att uppmuntra de studerande att vara aktiva på skrevs det i Helsingfors stads läroplan för gymnasieutbildningen in ett läroämne som fick namnet Aktivitetsstigen. Målsättningen med Aktivitetsstigen är att den studerande kan agera demokratiskt och ansvarsfullt samt vara en aktiv medlem i det lokala, nationella, europeiska och globala samfundet. De studerande lär sig hur man deltar och påverkar på olika nivåer: i det egna gymnasiet, i näromgivningen, i Helsingfors samt på nationell och internationell nivå. Stadens gymnasi-



estuderande kan alltså få studiepoäng för att de är aktiva, till exempel genom att delta i ungdomsfullmäktiges verksamhet eller genom att skriva initiativ, ställningstaganden eller dylika texter med mål att delta och påverka.

Elevkårens styrelse och elevernas övriga delaktighetsgrupper fungerar i samarbete med hela skolans personal, vårdnadshavare och övriga samarbetspartners. Elevkåren deltar i stadens påverkningssystem för ungdomar. Samarbete med olika förvaltningar, organisationer, företag och andra aktörer ger eleverna möjligheter att utanför skolan öva sig i att påverka och fördjupa bilden av samhället och verksamheten i medborgarsamhället.

Information om ungdomars möjlighet att påverka utanför läroplanen

Sektorn för fostran och utbildning har tillsammans med sektorn för Kultur och fritid utarbetat ett visuellt material med modeller för påverkan för att förtydliga Helsingfors ungas möjligheter att påverka. Materialet påvisar vilka färdiga påverkningsprocesser staden erbjuder och vilka kanaler Helsingfors unga aktivt kan utnyttja. Via materialet får även läroanstalternas lärare en klar bild/sammanfattning av de påverkningsmöjligheter som stadens unga erbjuds. Affischerna har utdelats på elev- och studerandekårsdagar, till skolornas och läroanstalternas handleddande lärare samt på Helsingfors Lär sig sidorna. Förutom affischen har guiden Delta och påverka utarbetats i samarbete med ungdomsrådets medlemmar, elev- och studerandekårens styrelsemedlemmar. Guiden Delta och påverka har utarbetats för att åskådliggöra olika sätt att påverka samt för att inspirera eleverna och de studerande till att ta tag i saker och försöka avhjälpa missförhållanden. Allt material finns på Helsinki oppii sidorna.

Stadens egna påverkningskanaler för unga

Krutpengar - Målet för Krut-pengarna är att öka elevernas och studerandenas delaktighet och förbättra gemenskapen i skolorna. Krut-pengarna är reserverade för elev- och studerandekårens egen verksamhet och om användningen av pengarna beslutar elev- och studerandekåren. Det skapar möjligheter för olika ungdomar att främja saker som de upplever vara viktiga, på ett sätt som är karakteristiskt för dem. Kruts verksamhet är främst riktad till 13–17-åringar.

Ungdomsinitiativ – Ungdomarnas initiativrätt är en förmån som Helsingfors stad erbjuder. Ungdomar kan använda sin initiativrätt för att göra sin röst hörd i stadens beslutsfattande! Unga (13–17 åringar) kan lämna in initiativ för utveckling av Helsingfors och förbättring av verksamheten. Varje initiativ bemöts med ett svar. De unga lämnar in sitt initia-



tiv via webbplatsen ruuti/munstadi.fi/sv/initiativ. Första genomläsningen av initiativen görs på kultur- och fritidssektorn, varifrån de sänds vidare för utredning och behandling innan de besvaras till de unga i viceborgmästarens namn. I den elektroniska blanketten för ungas initiativ frågas endast initiativtagarens namn och ålder, det frågas inte efter de ungas modersmål, så det är möjligt att det även bakom de finskspråkiga initiativen finns svenskspråkiga elever. Många av initiativen kommer från medlemmar i Helsingfors ungdomsråd.

Den procentuella andelen svenskspråkiga initiativ under de senaste åren motsvarar i genomsnitt elev/studerandefördelningen inom kommunen. För fostrans- och utbildningssektorns del svaras det på initiativen gemensamt och över språkgränserna för att förstärka allas välmående och skapa möjlighet till nytänkande.

Om själva sättet att påverka

Utmaningar gällande ungdomsinitiativen är bland annat att behandlingsprocessen är ganska långsam. De ungas initiativ behandlas i fullmäktige två gånger per år, vilket kan upplevas som frustrerande för de unga då det tar en lång tid att få svar på sitt initiativ. Dessutom kan denna form av påverkan upplevas som skenbar eftersom staden eller sektorn inte alltid kan lova dem det de önskar.

Svenska sektionen vid nämnden för fostran och utbildning beslutade 14.2 att återremittera ärendet till beredning, de ber att Ungdomsrådet hörs och att deras åsikt tas med i det slutliga utlåtandet till stadsfullmäktige.

Enligt de unga vi fick kontakt med (svenskspråkig representant i Ungdomsrådet) så är det främst medlemmar i ungdomsrådet som känner till och vet att ungdomsinitiativet är ett möjligt sätt att på riktigt kunna påverka via, så därför är de nästan de enda som utnyttjar möjligheten. För att få fler ungdomar att vara delaktiga och göra initiativ efterlyser vår svenskspråkiga representant enklare och tydligare processer samt bättre information om de olika sätten att påverka på. Det att saken lyfts upp och behandlas uppskattades av hen.

Delaktighet och påverkande i stadsstrategin

Helsingfors har i enlighet med sin stadsstrategi (2021–25), vilken lyfter fram främjandet av kommunikation, delaktighet och påverkan, grundat en styrgrupp för barn och ungas delaktighet (7.2.2022, 6§). Styrgruppens uppgift är att utarbeta konkreta åtgärder på stadsnivå för hälsa och välmående samt för delaktighetsmodellens strukturer och förvaltningsorgan. Styrgruppens arbete startade i augusti 2022 och i och med



09.05.2023

det börjar sektorerna i samarbete med varandra fundera på hur de ungas delaktighet och möjlighet att påverka kan utökas.

Föredragande

direktör för den svenska servicehelheten
Niclas Grönholm

Upplysningar

Johanna Karlsson, suunnittelija, telefon: 310 49496
johanna.karlsson(a)hel.fi

Bilagor

1 Delta_och_paverka_Affisch

Sökande av ändring

Omprövning, fostrans- och utbildningsnämnden

Förslag till utlåtande

Utlåtandet stämmer överens med förslaget.

Föredragandens motiveringar

Stadsfullmäktige ber om utlåtande av Svenska sektionen vid nämnden för fostran och utbildning gällande Silja Borgarsdóttir Sandelins kläm att utreda möjligheten att stärka intresset för svenskspråkiga ungdomar att göra initiativ. Utlåtandet ska inlämnas senast 30.6.2023.

Föredragande

direktör för den svenska servicehelheten
Niclas Grönholm

Upplysningar

Johanna Karlsson, suunnittelija, telefon: 310 49496
johanna.karlsson(a)hel.fi

Bilagor

1 Delta_och_paverka_Affisch

Sökande av ändring

Omprövning, fostrans- och utbildningsnämnden

Beslutshistoria

Svenska sektionen vid nämnden för fostran och utbildning 14.02.2023 § 3